Sam&

voor alle kinderen

Klik hier om het volledige rapport te lezen

Werkende armen

Project om het bestaande ondersteuningsaanbod beter toegankelijk te maken voor kinderen en jongeren die opgroeien in een huishouden met werkende ouders en die onder de armoedegrens leven

Mogelijk gemaakt door het Ministerie SZW, uitgevoerd namens:

Aanleiding project

‘Aan het einde van de maand loop je te tellen: wat kan nog? Je bent gewend om continu op een richeltje te lopen’

- Bijna 300.000 kinderen groeien op in armoede
- 40% van hen heeft werkende ouder(s): 115.000 kinderen
- Beschikbare ondersteuning komt minder vaak terecht bij werkende ouders

Hoe doen we dat

- Onderzoek: Analyse van de situatie van werkende ouders onder armoedegrens (rapport ‘Altijd op een richeltje lopen’)

- Aan de slag: Met betrokken partijen in gesprek en concrete acties ontwikkelen en inzetten

-> door aan te haken bij bestaande netwerken én onze eigen organisaties

Looptijd project december 2019 – maart 2021

Onderzoeksaanpak Werkende Armen

Naast alle cijfers, willen we vooral: ouders een gezicht geven

- Desk research (literatuur, bestaand onderzoek)
- Gesprekken met betrokken professionals (o.a. Leergeld, SER)
- *Face to face* interviews met ouders (22 gezinnen)

- Start vóór corona

Wie zijn de werkende armen

220.000 mensen met inkomen uit arbeid in armoede, van wie

- 125.000 in loondienst
- 95.000 zelfstandig ondernemer

115.000 kinderen met werkende ouder(s) in armoede, van wie

- 72.000 in een huishouden met loon
- 43.000 met winst uit onderneming als belangrijkste inkomstenbron

Recent:

- **voormalig werkende ouders die door corona in de financiële problemen komen**: zzp-ers, kleine ondernemers, flexwerkers, maar ook mensen die ‘gewoon’ hun baan verliezen

Wie we hebben gesproken

- Vooral werkenden in vaste dienst, tussen de 20 en 40 uur per week
- Alleenstaande moeders, ook gezinnen met moeder en vader
- Werkzaam in uiteenlopende sectoren (zorg, schoonmaak, administratie, logistiek)
- Door het hele land
- Netto inkomen tussen de €800 en €1.900 per maand

(vgl. SCP criterium: paar met twee kinderen 2.100, alleenstaande met een kind 1.464, alleenstaande met twee kinderen 1.691)

‘Altijd op een richeltje lopen’

Leven met een ontoereikend inkomen betekent:

- Een ingewikkeld leven, puzzelen om dagelijks rond te komen:

  ‘Altijd op een richeltje lopen’
- Financiële problemen komen nooit alleen
- Stress, tekort aan tijd en geld, heeft invloed op je gedrag
- Vindingrijkheid en veerkracht
- Ouders cijferen zich weg voor de kinderen, doen enorm hun best, kinderen voelen zich al jong verantwoordelijk

‘Altijd op een richeltje lopen’

(vervolg)

- Sociale beperkingen, isolement
- Combinatie alleenstaand ouderschap (meestal moeders), werk en (mantel)zorg is zwaar
- Ontbreken van spontaniteit

  (*vgl. coronasituatie, dat is hoe armoede altijd voelt*)

Rol van betaalde arbeid

De rol en het belang van arbeid is groot

- Bron van inkomsten, participatie en betekenisgeving

Maar ook:

- Bron van stress: bestaansonzekerheid, administratieve lasten zwaarder
- Combinatie (mantel)zorg en werk is lastig

Rol werkgever

‘Ik heb een voorschot op mijn salaris gekregen om de borg van het huis te kunnen betalen. Ik heb een heel coulante werkgever, hij kwam zelf met het idee van het voorschot. Zelf had ik het niet durven vragen. Er is geen ruimte om meer te gaan werken of meer te gaan verdienen’

- Meerderheid niet op de hoogte van geldproblemen werknemer
- Werknemer en werkgever beschouwen geldzaken als privé
- Rol in signaleren en doorverwijzen
- Voorbeelden van concrete, incidentele steun
- Voorbeelden van wat werkgevers doen

Waar lopen werkende ouders tegenaan

Structurele belemmeringen om hun financiële positie te verbeteren:

- Volledige baan en tóch geldzorgen (minimumloon volstaat niet in kostwinnersmodel)
- Geen mogelijkheid om meer te gaan verdienen, bijvoorbeeld een opleiding volgen kost tijd en geld of wegens lichamelijke en psychische beperkingen
- Armoedeval (meer werken heeft geen zin)
- Kosten levensonderhoud stijgt harder dan lonen / inkomsten
- Uitgaven beperken is geen optie
- Ontbreken van buffer

Wat structureel helpt

Ondersteuning voor kinderen verzacht de gevolgen van armoede,

maar lost armoede niet op.

-> Weg uit armoede ís niet altijd werk

Structurele verbeteringen nodig, onder meer:

- Mogelijkheid verdiencapaciteit daadwerkelijk vergroten
- Eenvoudiger toeslagensysteem, minder regelzaken
- Zorg en arbeid beter te combineren, bijv. flexibeler kinderopvang
- Borgen bestaanszekerheid voor werkenden en niet werkenden

  (o.a. verhogen minimumloon)

‘Toeslagen, kwijtscheldingen en gemeentelijke ondersteuning, strippenkaart voor kinderen - prima. Maar wat nodig is om te kunnen blijven werken, is opvang’

Meedoen van kinderen is niet vanzelfsprekend

Ouders ervaren belemmeringen bij:

- Meedoen op school (reisjes, schoolspullen)
- Meedoen in vrije tijd (sporten, feestjes, spontane acties)

- Lastiger naarmate de kinderen ouder worden
- Meedoen lukt vaak alleen met steun uit netwerk en/of formele ondersteuning.

- Ouders hebben ook behoefte aan niet-materiële zaken zoals contact met gelijkgestemden, meer tijd om met de kinderen door te brengen

Drempels bij vinden van hulp

- Deze ouders rekenen zich niet tot de doelgroep
- Als ze zich het wél beseffen volgt de schaamte
- Ouders zijn onbekend met wat er allemaal is, zijn niet ‘systeem- gericht’
- Werkenden hebben grote behoefte aan autonomie, willen zelf oplossingen zoeken
- Ouders hebben eerdere negatieve ervaringen met instanties of met vragen om ondersteuning
- Administratieve last is relatief groot
- Aanbod sluit niet altijd aan bij behoefte, is soms betuttelend

Wat zijn helpende factoren

Om in contact te komen met werkende ouders:

alleen bekendheid met of kennis van regelingen bleek vaak niet genoeg

1. Belang informele netwerk is groot
2. Benadruk belang van kinderen voorop
3. Benut niet voor de hand liggende ‘vindplaatsen’ en ontsluit nieuwe, zoals professionals na life-event (advocaat, mediator, makelaar, consultatiebureau, werkgever) en recent: Tozo
4. Signalerende rol werkgever

Voorbeelden van ‘vindplaatsen’

Algemeen, werkenden maar ook niet werkenden

1) Basisscholen, ouderkamers
2) Middelbare scholen
3) MBO instellingen
4) Sportverenigingen
5) Muziekscholen
6) Culturele centra
7) Zwembaden
8) Scouting
9) Kindervakantiewerk
10) Buurtsportverenigingen
11) Kinderdagverblijven / BSO
12) Peuterspeelzalen
13) Gemeente, sociale diensten,
14) Werk en inkomen-organisaties (vaak werkzaam voor meerdere gemeente)
15) UWV
16) Reïntegratiebedrijven
17) Sociale werkvoorziening
18) Wijkteams
19) Centrum voor Jeugd en Gezin
20) Ouder-kind teams (OKT)
21) Maatschappelijk werk
22) Jeugdzorg
23) Maatschappelijke opvang
24) Huisartsen
25) GGD: Schoolartsen en consultatiebureaus
26) Woningbouwvereniging
27) Wijkcentra / buurthuizen / Wijkgebouwen /MFA’s
28) Kerken, moskeeën
29) Bibliotheek
30) Taalhuizen
31) Schuldhulpmaatje (vrijwilligersorganisaties)
32) Formulierenbrigade (vrijwilligersorganisaties zoals Humanitas)
33) Present (vrijwilligersorganisatie)
34) Apotheek
35) Lokale festivals
36) Voedselbank
37) Speeltuinverenigingen in de wijk
38) Binnenspeeltuinen
39) Quiet (lokale netwerken rondom armoede waarbij ook bedrijfsleven, ondernemers)
40) Spel-o-theken
41) Ruilwinkels
42) 2e handskledingwinkels
43) Kringloopwinkels
44) Supermarkten
45) Buurtwinkelcentra
46) AZC’s
47) Vluchtelingenwerk
48) Social mediagroepen
49) Bewindvoerders
50) Budgetcoaches
51) Mediators
52) Echtscheidingsadvocaten

Specifiek werkenden / zzp’ers

53) Branche organisaties werkgevers (landbouw / metaal / horeca / detailhandel / zorg / kappers / schoonheidsspecialisten, schoonmaak)
54) Belangenverenigingen / vakbonden
55) Agrarische sector (bijv. ZLTO)
56) Werkgevers, personeelszaken
57) (Kleine) administratiekantoren (die zzp-ers als klant hebben)
58) Kamer van Koophandel
59) Ondernemersvereniging
60) Winkeliersvereniging
61) Ondernemersklankbord / -vereniging / ondernemers netwerken
62) Via sponsoren (*specifiek Leergeld*)

Helpende factoren

Wanneer eenmaal in contact ..

1. Belang van goede bejegening, vertrouwen en brede blik
2. Ga uit van actueel besteedbaar inkomen
3. Benut mogelijkheid om via bestaand contact verdere hulp te ontsluiten

Zie ook factsheet

Contact

Astrid Huygen a.huygen@leergeld.nl

Catelijne Akkermans catelijne@bureau-akkermans.nl

Meer info via:

www.samenvoorallekinderen.nl/werkende-armen

www.leergeld.nl/blog/publicatie-altijd-op-een-richeltje-lopen